

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 17 lipca 2008 r. *

W sprawie C-66/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 35 UE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberlandesgericht Stuttgart (Niemcy) postanowieniem z dnia 14 lutego 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 18 lutego 2008 r., w postępowaniu dotyczącym wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego przeciwko

Szymonowi Kozłowskiemu,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, P. Jann, C.W.A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, G. Arestis i L. Bay Larsen (sprawozdawca), prezesi izb, J. Makarczyk, P. Küris, E. Juhász, A. Ó Caoimh, P. Lindh i J.C. Bonichot, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,
sekretarz: B. Fülöp, administrator,

* Język postępowania: niemiecki.

uwzględniając postanowienie prezesa Trybunału z dnia 22 lutego 2008 r. w przedmiocie zastosowania w odniesieniu do odesłania prejudycjalnego trybu przyspieszonego na podstawie art. 104 bis akapit pierwszy regulaminu,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 22 kwietnia 2008 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu S. Kozłowskiego przez M. Stirnweißa, Rechtsanwalt,

— w imieniu rządu niemieckiego przez M. Lumme oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu duńskiego przez J. Beringa Liisberga, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu francuskiego przez J.C. Niolleta, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu włoskiego przez F. Arenę, avvocato dello Stato,

- w imieniu rządu niderlandzkiego przez C. Wissels oraz M. Noort, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer oraz T. Fülöp, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu polskiego przez M. Dowgielewicza oraz L. Rędziniaka, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu słowackiego przez J. Čorbę, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu fińskiego przez J. Heliskoskiego, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez S. Grünheid oraz R. Troostersa, działających w charakterze pełnomocników,

po wysłuchaniu rzecznika generalnego,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 pkt 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190, s. 1, zwanej dalej „decyzją ramową”).

- ² Wniosek, o którym mowa, został przedłożony w ramach postępowania w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania przez Generalstaatsanwaltschaft Stuttgart (zwany dalej „niemieckim organem sądowym wykonującym nakaz”) wydanego przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy (zwany dalej „polskim organem sądowym wydającym nakaz”) przeciwko S. Kozłowskiemu, obywatelowi polskiemu.

Ramy prawne

Prawo Unii Europejskiej

- 3 Zgodnie z motywem piątym decyzji ramowej:

„Cel Unii, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, prowadzi do zniesienia ekstradycji między państwami członkowskimi i zastąpienia jej systemem przekazywania osób między organami sądowymi. W dalszej perspektywie wprowadzenie nowego, uproszczonego systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych, w celach wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania prowadzącego do wydania wyroku w sprawach karnych, stwarza możliwość usunięcia złożoności obecnych procedur ekstradycyjnych i związanej z nimi możliwości przewlekania postępowania. Dominująca do dziś między państwami członkowskimi tradycyjna współpraca w zakresie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powinna zostać zastąpiona przez system swobodnego przepływu orzecznictwa sądowego w sprawach karnych, obejmujący zarówno decyzje prawomocne, jak i nieprawomocne”.

- 4 Motyw siódmy decyzji ramowej precyzuje:

„Jako że cel, jakim jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji, zbudowany na fundamencie europejskiej Konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., nie może zostać w sposób wystarczający osiągnięty przez działające jednostronnie państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Rada może przyjąć odpowiednie środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 5 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. [...]”.

5 Motyw ósmy decyzji ramowej stanowi:

„Decyzje w sprawie wykonywania europejskiego nakazu aresztowania należy poddawać należytych kontrolom, co oznacza, że organ sądowy państwa członkowskiego, na terytorium którego osoba, której wniosek dotyczy, została aresztowana, zobowiązany jest do podjęcia decyzji w sprawie przekazania tej osoby”.

6 Artykuł 1 ust. 1 i 2 decyzji ramowej definiują europejski nakaz aresztowania i zobowiązanie do jego wykonania w sposób następujący:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego.

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej”.

7 Artykuł 2 ust. 2 decyzji ramowej stanowi:

„Europejski nakaz aresztowania może zostać wydany w przypadku czynów [...], albo, w przypadku gdy zapadł wyrok lub wydano środek zabezpieczający najmniej w wymiarze co najmniej czterech miesięcy”.

8 Artykuł 3 decyzji ramowej wymienia trzy „[powody] obligatoryjnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania”.

- 9 Artykuł 4 decyzji ramowej zatytułowany „Fakultatywna odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania” wymienia w siedmiu punktach powody takiej odmowy. Punkt szósty stanowi:

„Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania:

[...]

- 6) jeśli europejski nakaz aresztowania został wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego, a osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem wykonującego nakaz państwa członkowskiego lub w tym państwie stale przebywa [a osoba, której dotyczy wniosek, przebywa w państwie członkowskim wykonującym nakaz, jest jego obywatelem lub ma w nim miejsce zamieszkania], a państwo to zobowiązuje się wykonać karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający zgodnie z jego prawem krajowym”.

- 10 Artykuł 5 decyzji ramowej zatytułowany „Gwarancje ze strony wydającego nakaz państwa członkowskiego udzielane w szczególnych przypadkach” brzmi następująco:

„Wykonanie europejskiego nakazu aresztowania przez wykonujący nakaz organ sądowy może, z mocy prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego, podlegać następującym warunkom:

[...]

- 3) w przypadku gdy osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania do celów ścigania, jest uznawana za obywatela lub osobę stale przebywającą [mającą miejsce zamieszkania] w wykonującym nakaz państwie członkowskim, przekazanie następuje, pod warunkiem że osoba ta po rozprawie zostaje przekazana do

wykonującego nakaz państwa członkowskiego w celu odbycia tam kary pozbawienia wolności lub wykonania środka zabezpieczającego, orzeczonych w wydającym nakaz państwie członkowskim”.

11 Artykuł 6 decyzji ramowej zatytułowany „Właściwe organy sądowe” stanowi:

„1. Wydającym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wydającego nakaz państwa członkowskiego, właściw[y] dla wydania europejskiego nakazu aresztowania na mocy prawa obowiązującego w tym państwie.

2. Wykonującym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wykonującego nakaz państwa członkowskiego, właściw[y] dla wykonania europejskiego nakazu aresztowania na mocy prawa obowiązującego w tym państwie.

3. Każde państwo członkowskie powiadamia Sekretariat Generalny Rady o właściwym w świetle jego prawa organie sądowym”.

12 Z informacji dotyczącej daty wejścia w życie traktatu z Amsterdamu opublikowanej w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* w dniu 1 maja 1999 r. (Dz.U. L 114, s. 56) wynika, że Republika Federalna Niemiec złożyła oświadczenie w trybie art. 35 ust. 2 UE, mocą którego uznała właściwość Trybunału Sprawiedliwości do orzekania na warunkach określonych w art. 35 ust. 3 lit. b) UE.

Prawo krajowe

- 13 Decyzja ramowa została transponowana do niemieckiego porządku prawnego na mocy § 78-83k ustawy o międzynarodowej pomocy prawnej w sprawach karnych (Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen), zmienionej ustawą o europejskim nakazie aresztowania (Europäisches Haftbefehlsgesetz) z dnia 20 lipca 2006 r. (BGBl. 2006 I, s. 1721, zwanej dalej „IRG”), która określa „przekazanie” w rozumieniu decyzji ramowej zwyczajowo przyjętym w prawie niemieckim terminem „ekstradycja”.
- 14 IRG rozróżnia pomiędzy orzeczeniem dotyczącym dopuszczalności wniosku o ekstradycję a orzeczeniem w przedmiocie takiego wniosku poprzez jego uwzględnienie bądź nieuwzględnienie.
- 15 Zgodnie z art. 29–32 IRG Oberlandesgerichte (wyższe sądy krajowe) są zobowiązane w każdym razie do zbadania dopuszczalności wniosku o ekstradycję na wniosek organu sądowego wykonującego nakaz.
- 16 Natomiast wydanie orzeczenia uwzględniającego przedłożony przez wydający nakaz organ sądowy państwa członkowskiego wniosek o ekstradycję lub nieuwzględniającego go należy do właściwości organu sądowego wykonującego nakaz.
- 17 W odniesieniu do cudzoziemców, niezależnie czy są obywatelami innego państwa członkowskiego, czy też państwa trzeciego, art. 4 pkt 6 decyzji ramowej został transponowany w drodze § 83b ust. 2 lit. b) IRG. Na podstawie tego przepisu zatytułowanego „Okoliczności uzasadniające odmowę wykonania”:

„Odmowa ekstradycji cudzoziemca, który ma miejsce zwyczajowego pobytu na terytorium Niemiec, może ponadto nastąpić, gdy:

[...]

- b) w przypadku ekstradycji dla celów wykonania kary, po pouczeniu nie wyrazi on na to zgody odnotowanej w protokole sędziowskim i jego prawnie chronione interesy przemawiają za wykonaniem kary w Niemczech [...].”

- 18 W odniesieniu do procedury § 79 ust. 2 IRG w następujący sposób precyzuje zasady, na których podstawie orzeka się w przedmiocie wniosku o ekstradycję:

„Przed orzeczeniem przez Oberlandesgericht w sprawie dopuszczalności wniosku [o ekstradycję] organ właściwy w sprawie tego wniosku [»Generalstaatsanwaltschaften«] decyduje, czy podniesie, że wystąpiły okoliczności wyłączające ekstradycję zgodnie z art. 83b. Decyzję o braku podniesienia okoliczności wyłączających ekstradycję należy uzasadnić. Podlega ona kontroli Oberlandesgericht [...]”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 19 Wyrokiem wydanym w dniu 28 maja 2002 r. przez Sąd Rejonowy w Tucholi (Polska) S. Kozłowski został skazany na karę pięciu miesięcy pozbawienia wolności za zniszczenia cudzej rzeczy. Kara została tym wyrokiem prawomocnie orzeczona, lecz nie została jeszcze wykonana.

- 20 Od 10 maja 2006 r. S. Kozłowski przebywa w zakładzie karnym w Stuttgarcie (Niemcy), w którym odbywa karę trzech lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności,

na którą został skazany dwoma wyrokami Amtsgericht w Stuttgarcie z dnia 27 lipca 2006 r. i 25 stycznia 2007 r. za popełnienie na terytorium Niemiec 61 oszustw.

- 21 Polski organ sądowy wydający nakaz zwrócił się w drodze europejskiego nakazu aresztowania wydanego w dniu 18 kwietnia 2007 r. do niemieckiego organu sądowego wykonującego nakaz o wydanie S. Kozłowskiego w celu odbycia przez niego kary pięciu miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej przez Sąd Rejonowy w Tucholi.
- 22 W dniu 5 czerwca 2007 r. S. Kozłowski został przesłuchany w tej sprawie przez Amtsgericht w Stuttgarcie. W trakcie przesłuchania oświadczył on sądowi, że nie zgadza się na swoje wydanie polskiemu organowi, który wydał nakaz.
- 23 W dniu 18 czerwca 2007 r. niemiecki organ wykonujący nakaz poinformował S. Kozłowskiego, że nie zamierza powoływać się na okoliczności uzasadniające odmowę wykonania. Zdaniem tego organu nie istniały bowiem okoliczności wyłączające ekstradycję w rozumieniu art. 83b IRG, a przede wszystkim zainteresowany nie miał zwyczajowego pobytu w Niemczech. Kolejne pobyty zainteresowanego w Niemczech wiązały się z popełnieniem licznych przestępstw, przy braku jakiegokolwiek działalności zgodnej z prawem.
- 24 W konsekwencji, uznając, że sprawdzenie, gdzie, u kogo i w jakim celu S. Kozłowski przebywał w Niemczech, nie jest konieczne, niemiecki organ sądowy wykonujący nakaz zwrócił się do Oberlandesgericht w Stuttgarcie o zgodę na wykonanie europejskiego nakazu aresztowania.
- 25 Co się tyczy osobistej sytuacji S. Kozłowskiego, z postanowienia odsyłającego wynika, że — zgodnie z wyrokami skazującymi wydanymi w jego sprawach w Niemczech — jest on kawalerem i nie ma dzieci. Posługuje się językiem niemieckim w bardzo ograniczonym stopniu lub nawet wcale. Dorastał, a następnie pracował w Polsce do końca 2003 r. Następnie przez okres około jednego roku pobierał w tym państwie członkowskim zasiłek dla bezrobotnych.

- 26 Sąd odsyłający wychodzi z założenia, że od lutego 2005 r. do dnia 10 maja 2006 r., czyli daty jego aresztowania w Niemczech, S. Kozłowski przebywał w większości na terytorium niemieckim. Pobyt ten przerywany był urlopami w czasie świąt Bożego Narodzenia w 2005 r., prawdopodobnie w czerwcu 2005 r. oraz w lutym i w marcu 2006 r. Dorywczo pracował na budowach, ale utrzymanie zapewniał sobie głównie dzięki popełnianym przestępstwom.
- 27 Wreszcie sąd odsyłający wskazuje, że w ramach rzeczywistej kontroli, do której jest zobowiązany na podstawie § 79 ust. 2 IRG, powinien ustalić, czy w dniu, w którym zwrócono się o przekazanie, „pobyt zwyczajowy” w rozumieniu § 83b ust. 2 tej samej ustawy S. Kozłowskiego miał miejsce na terytorium niemieckim i czy trwa nadal. W przypadku odpowiedzi przeczącej na to pytanie sąd odsyłający zgodnie z prawem niemieckim powinien wyrazić zgodę na wykonanie europejskiego nakazu aresztowania, ponieważ wszystkie inne warunki zostały spełnione.
- 28 W tych okolicznościach Oberlandesgericht w Stuttgarcie zawiesił postępowanie w sprawie i zwrócił się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy przyjęciu, że osoba »przebywa« lub ma »miejsce zamieszkania« w państwie członkowskim [wykonania nakazu] w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej [...] sprzeciwia się okoliczność, że osoba, której to dotyczy:
- a) nie przebywa w państwie członkowskim [wykonania nakazu] nieprzerwanie;
 - b) przebywa tam z naruszeniem przepisów prawa pobytu obowiązujących w tym państwie;
 - c) popełnia tam przestępstwa w sposób zawodowy i/lub

d) przebywa tam w zakładzie karnym w celu odbycia kary pozbawienia wolności?

- 2) Czy przepisy transponujące art. 4 pkt 6 decyzji ramowej [...], zgodnie z którymi ekstradycja własnych obywateli danego państwa członkowskiego [wykonania nakazu] dla celów wykonania kary wbrew ich woli jest zawsze niedopuszczalna, natomiast wedle swobodnego uznania władz może zostać udzielona zgoda na ekstradycję obywateli innych państw członkowskich wbrew ich woli, są zgodne z prawem unijnym, a w szczególności z podstawowymi zasadami niedyskryminacji i obywatelstwa Unii zgodnie z art. 6 ust. 1 UE w związku z art. 12 WE, 17 WE i nast. Jeżeli tak, to czy należy przynajmniej uwzględnić wskazane zasady przy wykonywaniu swobodnego uznania?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- ²⁹ Na wstępie należy przypomnieć, co wynika także z pkt 12 niniejszego wyroku, że w niniejszej sprawie Trybunał jest właściwy do orzekania w przedmiocie wykładni decyzji ramowej na podstawie art. 35 UE.

W przedmiocie pytania pierwszego

- ³⁰ W pierwszym pytaniu sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, jaki jest zakres pojęć „ma miejsce zamieszkania” i „przebywa”, o których mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, a bardziej konkretnie, czy w okolicznościach takich jak w sprawie przed sądem krajowym można uznać, że osoba poszukiwana w ramach postępowania dotyczącego wykonania europejskiego nakazu aresztowania podlega temu przepisowi.

- 31 W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie należy przypomnieć, że decyzja ramowa, co wynika w szczególności z jej art. 1 ust. 1 i 2, a także jej motywów piątego i siódmego, ma na celu zastąpienie systemu ekstradycji wielostronnej pomiędzy państwami członkowskimi systemem przekazywania między organami sądowymi osób skazanych bądź podejrzanych w celu wykonania wyroków lub ścigania, przy czym ten drugi system jest oparty na zasadzie wzajemnego uznawania (zob. wyrok z dnia 3 maja 2007 r. w sprawie C-303/05 *Advocaten voor de Wereld*, Zb.Orz. s. I-3633, pkt 28).
- 32 Zgodnie z art. 1 ust. 2 decyzji ramowej państwa członkowskie są zobowiązane do wykonania europejskiego nakazu aresztowania z poszanowaniem zasady wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami decyzji ramowej.
- 33 W tym względzie art. 4 pkt 6 decyzji ramowej wymienia jedną z okoliczności uzasadniających fakultatywną odmowę wykonania europejskiego nakazu aresztowania, zgodnie z którą organ sądowy wykonujący nakaz może odmówić wykonania nakazu wydanego w celu wykonania kary, gdy osoba, której wniosek dotyczy, „przebywa w państwie członkowskim wykonania nakazu, jest jego obywatelem lub ma w nim miejsce zamieszkania” a państwo członkowskie zobowiązuje się doprowadzić do wykonania tej kary zgodnie ze swoim prawem krajowym.
- 34 W ten sposób, zgodnie z art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, zakres stosowania tej okoliczności uzasadniającej fakultatywną odmowę wykonania nakazu, w przypadku do osób niebędących obywatelami państwa członkowskiego wykonania nakazu, został ograniczony do osób, które „przebywają” lub „mają miejsce zamieszkania” w tym państwie członkowskim. Jednak znaczenie i zakres tych pojęć nie został zdefiniowany w decyzji ramowej.
- 35 Komisja Wspólnot Europejskich, przyznając, że w niektórych wersjach językowych brzmienie art. 4 pkt 6 decyzji ramowej może wskazywać, że pojęcie „przebywa” znajduje się na tym samym poziomie co kryteria zamieszkania lub obywatelstwa, stwierdziła, iż w każdym razie przepis ten należy interpretować w ten sposób, że dla osoby, której wniosek dotyczy, fakt, że przebywa w państwie członkowskim wykonania nakazu stanowi warunek niezbędny, choć niewystarczający, żeby móc się powołać na okoliczność uzasadniającą fakultatywną odmowę wykonania nakazu, o której mowa w ww. art. 4 pkt 6.

- 36 W tej kwestii z pewnością prawdą jest, że pojęcia „przebywa” nie można interpretować w sposób rozszerzający, bowiem oznaczałoby to, że organ sądowy wykonujący nakaz mógłby odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania z prostego powodu, że osoba, której wniosek dotyczy, tymczasowo znajduje się na terytorium państwa członkowskiego wykonania nakazu.
- 37 Jednakże art. 4 pkt 6 decyzji ramowej nie może być też interpretowany w taki sposób, że osoba, której wniosek dotyczy, która nie jest obywatelem państwa członkowskiego wykonania nakazu lub nie ma w nim miejsca zamieszkania, ale w nim przebywa od jakiegoś czasu, nie mogła w żadnym razie zbudować więzi z tym państwem, które mogłyby przemawiać za powołaniem się na tę okoliczność uzasadniającą fakultatywną odmowę wykonania nakazu.
- 38 Z powyższego wynika, niezależnie od różnic pomiędzy wersjami językowymi w brzmieniu art. 4 pkt 6, że kategoria osób, których dotyczy wnioski, które „przebywają” w państwie członkowskim wykonania nakazu w rozumieniu tego przepisu, nie jest, jak twierdził rząd niderlandzki podczas rozprawy w niniejszej sprawie, całkowicie pozbawiona znaczenia dla ustalenia zakresu stosowania tego przepisu.
- 39 W konsekwencji nie wystarczy wziąć pod uwagę pojęcie „ma miejsce zamieszkania” w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, ale należy także ustalić, w jaki sposób pojęcie „przebywa” może uzupełnić zakres pierwszego z tych pojęć.
- 40 Po pierwsze, na takie rozumienie art. 4 pkt 6 decyzji ramowej nie może mieć wpływu okoliczność, że zgodnie z brzmieniem art. 5 pkt 3 tej decyzji ramowej, dotyczącego osoby, wobec której wydano europejski nakaz aresztowania, prawo państwa członkowskiego wykonującego nakaz może uzależniać jej przekazanie od warunku znajdującego się w tym przepisie tylko wtedy, jeżeli osoba objęta nakazem jest obywatelem lub ma miejsce zamieszkania w tym państwie członkowskim, bez żadnego odniesienia do „przebywania”.

41 Po drugie, w odniesieniu do wykładni pojęć „przebywa” i „ma miejsce zamieszkania”, należy doprecyzować, że wbrew twierdzeniom rządów czeskiego i niderlandzkiego definicji tych pojęć nie można pozostawić uznaniu poszczególnych państw członkowskich.

42 Zarówno wymogi jednolitego stosowania prawa Unii, jak i zasady równości wskazują bowiem na to, że treści przepisu tego prawa, który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia jego znaczenia i zakresu, należy zwykle nadać w całej Unii autonomiczną i jednolitą wykładnię, którą należy ustalić, uwzględniając kontekst przepisu i cel danego uregulowania (zob. podobnie wyrok z dnia 18 października 2007 r. w sprawie C-195/06 Österreichischer Rundfunk, Zb.Orz. s. I-8817, pkt 24 oraz wskazane tam orzecznictwo).

43 Zważywszy na to, że decyzja ramowa, co wynika także z pkt 31 niniejszego wyroku, ma na celu wdrożenie systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych między organami sądowymi w celu wykonania wyroków lub ścigania zgodnie z zasadą wzajemnego uznawania, któremu to przekazaniu organ sądowy wykonujący nakaz może się sprzeciwić jedynie na podstawie jednej z przyczyn odmowy przewidzianej w decyzji ramowej — pojęcia „przebywa” i „ma miejsce zamieszkania”, które decydują o zakresie stosowania art. 4 pkt 6 tej decyzji ramowej powinny być zdefiniowane w sposób jednolity, jako że odnoszą się do autonomicznych pojęć prawa Unii. W związku z tym państwa członkowskie transponujące art. 4 pkt 6 decyzji ramowej do prawa krajowego nie mogą przypisać tym pojęciom szerszego zasięgu od zasięgu wynikającego z jednolitej wykładni.

44 W celu ustalenia, czy w konkretnej sytuacji wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania, musi on w pierwszej kolejności ustalić, czy osoba ścigana jest obywatelem, „ma miejsce zamieszkania” lub „przebywa” w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej i tym samym jest objęta zakresem stosowania tego artykułu. Następnie, i tylko wtedy, gdy organ sądowy wykonujący nakaz stwierdzi, że danej osoby dotyczy jedno z tych pojęć, musi on dokonać oceny, czy istnieje prawnie chroniony interes uzasadniający wykonanie kary wymierzonej w państwie członkowskim wydania nakazu w państwie członkowskim wykonania nakazu.

- 45 W tym względzie należy podkreślić, co też czynią wszystkie państwa członkowskie w przedstawionych Trybunałowi uwagach, że fakultatywna odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, ma przede wszystkim na celu umożliwienie organowi sądowemu przypisania szczególnej wagi zwiększeniu szans ponownej integracji społecznej osoby ściganej po wykonaniu kary, na którą była skazana.
- 46 W związku z tym pojęcia „ma miejsce zamieszkania” i „przebywa” odnoszą się odpowiednio do sytuacji, w których osoba objęta europejskim nakazem aresztowania albo ma rzeczywiste miejsce zamieszkania w państwie członkowskim wykonania nakazu, albo zbudowała z tym państwem, w następstwie odpowiednio długiego stałego pobytu, więzi porównywalne do tych, które są wynikiem zamieszkania.
- 47 Mając na względzie informacje zawarte w postanowieniu odsyłającym, S. Kozłowski nie „ma miejsca zamieszkania” w Niemczech w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej. W konsekwencji wykładnia będzie dotyczyła pojęcia „przebywa” zawartego w tym przepisie.
- 48 W celu ustalenia, czy w konkretnej sytuacji pomiędzy osobą, której nakaz dotyczy, a państwem członkowskim wykonania nakazu istnieją więzi pozwalające na stwierdzenie, że taką osobę obejmuje pojęcie „przebywa” w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, należy dokonać ogólnej oceny kilku obiektywnych elementów charakteryzujących sytuację, w której znajduje się dana osoba, wśród których znajdują się w szczególności długość, charakter i warunki pobytu osoby której nakaz dotyczy, a także więzi rodzinne i ekonomiczne, które utrzymuje ona z państwem członkowskim wykonania nakazu.
- 49 Biorąc pod uwagę, że do organu sądowego wykonania nakazu należy przeprowadzenie oceny ogólnej mającej na celu w pierwszej kolejności ustalenie, czy danej osoby dotyczy art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, to jednak pojedyncza okoliczność cechująca daną osobę nie może co do zasady mieć jako jedyna decydującego znaczenia.

- 50 W odniesieniu do okoliczności, do których nawiązuje sąd odsyłający w pytaniu pierwszym lit. a)–d), należy stwierdzić, że okoliczność opisana w lit. a), gdy osoba, której nakaz dotyczy, nie przebywa nieprzerwanie w państwie członkowskim wykonania nakazu, oraz fakt opisany w lit. b), gdy przebywa tam z naruszeniem przepisów prawa wjazdu i pobytu obowiązujących w tym państwie, mimo iż nie stanowią same w sobie elementów pozwalających na stwierdzenie, że w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej dana osoba nie „przebywa” w tym państwie członkowskim, to jednak mogą mieć one znaczenie dla organu sądowego wykonania nakazu przy dokonywaniu oceny, czy dana osoba jest objęta zakresem stosowania tego przepisu.
- 51 W odniesieniu do okoliczności opisanej w tym pytaniu w lit. c), według której dana osoba popełnia w państwie członkowskim wykonania nakazu przestępstwa w sposób zawodowy, i faktu opisanego w lit. d), tj., że przebywa tam w zakładzie karnym w celu odbycia kary pozbawienia wolności, należy stwierdzić, że są to elementy bez znaczenia dla organu sądowego wykonania nakazu w sytuacji, gdy musi on najpierw ustalić, czy dana osoba „przebywa” w tym państwie członkowskim w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej. Natomiast wskazane elementy mogą mieć znaczenie, założywszy, że zainteresowany „przebywa” w państwie członkowskim wykonania nakazu, przy dokonywaniu przez organ sądowy wykonujący nakaz dalszej analizy, w celu ustalenia, czy uzasadniona jest odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania.
- 52 Z tego wynika, że dwie z czterech okoliczności, do których odniósł się sąd odsyłający w swoim pierwszym pytaniu lit. a) i b), nie są decydujące, ale mogą mieć znaczenie dla organu sądowego wykonującego nakaz, przy dokonywaniu oceny, czy sytuacja danej osoby wchodzi w zakres stosowania art. 4 pkt 6 decyzji ramowej.
- 53 W tym względzie należy stwierdzić, że uwzględniając kilka elementów, które sąd odsyłający wskazuje jako charakteryzujące sytuację, w której znajduje się osoba w sprawie przed sądem krajowym, a mianowicie długość, charakter i warunki jej pobytu, a także brak więzi rodzinnych i istnienie bardzo słabych więzi ekonomicznych z państwem członkowskim wykonania nakazu, nie można uznać, że daną osobę obejmuje pojęcie „przebywa” w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej.

54 Mając na uwadze całość powyższych rozważań, na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć w taki sposób, że należy dokonać następującej wykładni art. 4 pkt 6 decyzji ramowej:

- osoba, której nakaz dotyczy, „ma miejsce zamieszkania” w państwie członkowskim wykonania nakazu, jeżeli ustanowiła rzeczywiste miejsce zamieszkania w tym państwie a „przebywa” w nim, jeżeli w następstwie odpowiednio długiego trwałego pobytu w tym państwie stworzyła z nim więzi porównywalne do tych, które są wynikiem posiadania miejsca zamieszkania,
- w celu ustalenia, czy pomiędzy osobą, której nakaz dotyczy, a państwem członkowskim wykonania nakazu istnieje więź pozwalająca na stwierdzenie, że dana osoba „przebywa” w tym państwie w rozumieniu art. 4 pkt 6, organ sądowy wykonujący nakaz powinien dokonać całościowej oceny kilku obiektywnych elementów charakteryzujących sytuację, w której znajduje się ta osoba, wśród których znajdują się w szczególności długość, charakter i warunki pobytu osoby, której nakaz dotyczy, a także więzi rodzinne i ekonomiczne, które utrzymuje ona z państwem członkowskim wykonania nakazu.

W przedmiocie pytania drugiego

55 Zdaniem sądu odsyłającego powinien on udzielić zgody na wykonanie europejskiego nakazu aresztowania wydanego przeciwko S. Kozłowskiemu, jeżeli stwierdzi, że nie ma on „zwyczajowego pobytu” w Niemczech w rozumieniu art. 83b ust. 2 lit. b) IRG.

56 Mając na względzie pkt 47 i 53 niniejszego wyroku, a także odpowiedź Trybunału na pytanie pierwsze, nie ma potrzeby udzielać odpowiedzi na pytanie drugie dotyczące sytuacji, w której osoba ścigana w postępowaniu przed sądem krajowym nie wchodzi w zakres stosowania art. 4 pkt 6 decyzji ramowej.

W przedmiocie kosztów

57

Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 4 pkt 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi należy dokonywać w taki sposób, że:

- osoba, której nakaz dotyczy, „ma miejsce zamieszkania” w państwie członkowskim wykonania nakazu, jeżeli ustanowiła rzeczywiste miejsce zamieszkania w tym państwie, a „przebywa” w nim, jeżeli w następstwie odpowiednio długiego trwałego pobytu w tym państwie, stworzyła z nim więzi porównywalne z tymi, które są wynikiem posiadania miejsca zamieszkania,
- w celu ustalenia, czy pomiędzy osobą, której nakaz dotyczy, a państwem członkowskim wykonania nakazu istnieje więź pozwalająca na stwierdzenie, że dana osoba „przebywa” w tym państwie w rozumieniu art. 4 pkt 6, organ sądowy wykonujący nakaz powinien dokonać całościowej oceny licznych obiektywnych elementów charakteryzujących sytuację, w której znajduje się ta osoba, wśród których znajdują się w szczególności długość, charakter i warunki pobytu osoby ściganej, a także więzi rodzinne i ekonomiczne, które utrzymuje ona z państwem członkowskim wykonania nakazu.

Podpisy